

Tweede Kamer der Staten Generaal
T.a.v. woordvoerders Pensioenen
Vaste Kamercommissie SZW

's-Gravenhage, 13 juli 2020
GvdK/corsp/024

Betreft: Debat uitwerking pensioenakkoord

Geachte Leden, woordvoerders Pensioenen,

Uw Kamer debatteert op 14 juli a.s. over de uitwerking van het pensioenakkoord. Middels deze brief geven wij u graag toelichting op onze positie, zodat u dat mee kunt nemen in uw overwegingen bij het debat. De VCP kan 'geen ja en geen nee' zeggen tegen de uitkomst van de uitwerking. Ondanks kansrijke onderdelen, zoals het nieuwe pensioencontract, heeft de VCP grote zorgen rond het gebrek aan compensatie voor grote groepen deelnemers voor het nadeel dat ontstaat door de afschaffing doorsneesystematiek. Wij vragen u om de minister hier scherp op te bevragen tijdens het debat.

Kansrijke onderdelen, maar grote zorgen rond compensatie doorsneesystematiek

Het staat voor de VCP van begin af aan voorop dat wij zonder gedegen uitwerking geen vertrouwen kunnen hebben in een adequate compensatie. Die compensatie, voor alle deelnemers in alle regelingen, is onderdeel van de geformuleerde doelen en onze gezamenlijke afspraken in het Pensioenakkoord van vorig jaar. Alle partijen die achter het akkoord zijn gaan staan hebben dit onderschreven. Het werkverband dat zich specifiek met de compensatie heeft bezig gehouden heeft het afgelopen jaar echter geconstateerd dat de veronderstelde middelen in veel gevallen niet beschikbaar zijn om te compenseren en dat een compensatie oplossing binnen de kaders van het akkoord niet te vinden zou zijn. Gedurende het hele proces van de uitwerking van het Pensioenakkoord is hier door de VCP en anderen aandacht voor gevraagd en zijn alternatieve voorstellen gedaan. Helaas zijn deze terzijde geschoven waardoor het probleem van de compensatie tot het laatste moment onopgelost is gebleven. De voorliggende variant om de leeftijdsafhankelijke staffels te eerbiedigen biedt geen compensatie, maar schuift het probleem door zonder enige zekerheid voor deelnemers. Andere deelnemers, met een historie in DB-regelingen, voldoen in veel gevallen niet aan de aannames waarmee het CPB en de betrokken fondsen hun doorrekeningen hebben gemaakt. Veel deelnemers in alle regelingen zullen buiten de boot vallen. De VCP is hierom van mening dat het doel van adequate compensatie voor alle deelnemers in alle regelingen niet wordt behaald en een gezamenlijke belofte van politiek, werkgevers- en werknemersorganisaties aan de Nederlanders met de voorliggende uitwerking wordt gebroken.

Op 12 juni heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangegeven dat het gesprek ten einde was: voor 'de VCP oplossing' die uiteindelijk als een van de opties ter er tafel lag zou geen politiek draagvlak zijn in de Tweede Kamer. Door deze opstelling van de Minister heeft er bij de onderhandelingen geen inhoudelijke bespreking van dit voorstel plaatsgevonden door de onderhandelende partijen. Het is dan ook niet zo dat de partijen aan tafel op basis van inhoudelijke argumenten niet voor deze oplossing hebben gekozen zoals de Minister in antwoord op Kamervragen schrijft. Het was de politieke blokkade van de Minister waar de andere partijen aan tafel zich bij neergelegd hebben ondanks brede waardering voor het VCP voorstel. Daarop hebben wij aangegeven dat er op dat moment daarmee geen sprake van een akkoord was en dat de VCP het resultaat zou wegen. Op 19 juni jl. hebben wij de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid laten weten dat de VCP gemotiveerd 'geen ja, maar ook geen nee' zegt tegen de uitwerking van het Pensioenakkoord. Dat is de uitkomst van onze bestuurlijke wegging op basis van de raadpleging van onze achterban.

Het nieuwe contract lijkt kansrijk te zijn en er is voldoende vertrouwen dat met de afgesproken bestuurlijke borging de doelen ten aanzien van het contract ook bij de implementatie ingevuld zullen

worden. Op het gebied van de overige afspraken (de bijzettafel: AOW, Regeling vervroegde uittreding (RVU), Nabestaandenpensioen (NP), etc.) komen wij tot de conclusie dat de resultaten invulling geven aan de doelen. Waar het de omgang van het nFTK betreft had de VCP graag meer zekerheden gezien, met name met het oog op de oudere generaties. Wij hopen dat het proces om tot een ingroeipad te komen recht zal doen aan de belangen van ook die generaties. Niettemin is het ons ook duidelijk dat, gegeven de rolverdeling tussen kabinet en DNB, als toezichthouder, op dit onderwerp nu niet meer bereikt kon worden. Wanneer de uitwerking zich uitsluitend tot deze drie elementen zou uitstrekken (het nieuwe contract, het nFTK gedurende de komende jaren en de bijzettafel) zou het bestuur van de VCP, met een voorbehoud t.a.v. de uitwerking in de hoofdlijnennotitie, deze stap kunnen zetten.

Binnen de VCP heerst echter een grote weerstand tegen hoe om wordt gegaan met de compensatie van de afschaffing van doorsneesystematiek. Geen van de aangesloten verenigingen is blij met de 'oplossing' waar met de uitwerking op uit is gekomen. Met deze keuze wordt het doel van adequate compensatie voor alle deelnemers in alle regelingen niet gehaald. Het probleem wordt vooruitgeschoven naar (arbeidsvoorwaardelijke) tafels waarvan wij, in navolging van de experts van het werkverband, nu al constateren dat deze geen oplossingen kunnen of willen bieden. Wij voorzien dat het ontbreken van adequate compensatie problemen gaat geven, zowel voor de pensioenen, als op de arbeidsmarkt. Het probleem centreert zich rond 45 jaar, maar speelt ook bij jongere generaties en oudere generaties. Er is grote onvrede over het feit dat op een problematische 'oplossing' is uitgekomen, omdat er geen politiek draagvlak zou zijn om te kiezen voor een echte oplossing, zoals de VCP die voorstaat. De VCP kan daarom geen 'ja' zeggen tegen de uitwerking als geheel.

Een klaarblijkelijke politieke blokkade laat zich helaas niet oplossen aan de onderhandelingstafel, echter het beeld begint diffuus te worden over wie nu eigenlijk welke oplossing niet wil. De Minister heeft tijdens de onderhandelingen een blokkade gelegd op de VCP oplossing met verwijzing naar gebrek aan draagvlak ervoor in de Kamer. In de beantwoording van vragen naar diezelfde Kamer wordt echter geschreven dat de onderhandelende partijen deze oplossing niet gekozen hebben op basis van inhoudelijke argumenten. Dat laatste is dus niet het geval. Hoe de Kamer erover denkt zal moeten blijken. Het is daarom goed dat de hoofdlijnennota naar uw Kamer is gezonden en daar in de Kamer een debat over plaats kan vinden. Het ontbreken van adequate compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek is een maatschappelijk probleem waarvoor u vanuit de Kamer een oplossing kunt afdwingen. Indien deelnemers in de toekomst geen compensatie krijgen, moet het duidelijk zijn dat dit een politieke keuze is en niet die van ons.

VCP-oplossing voor adequate compensatie doorsneesystematiek

Wij geven u daarom de VCP oplossing dringend in overweging. Bijgaand treft u een notitie waarin wij een toelichting geven bij de compensatie afschaffen doorsneesystematiek, waarbij wij ingaan op de problemen met de huidige uitwerking en de VCP-oplossing van intertemporele compensatie.

De afschaffing van de doorsneesystematiek is een ingrijpende systeemwijziging waar de overheid als systeemverantwoordelijke de verantwoordelijkheid heeft om de gevolgen ervan glad te strijken. Zonder adequate compensatie voor alle deelnemers heeft het afscheid van de tijdsevenredige opbouw een herverdeling over alle actieve deelnemers tot gevolg. Dit staat los van de regeling waarin iemand zit. Adequate compensatie voor iedereen, waarmee de geïntroduceerde herverdeling wordt opgelost, laat zich dan ook alleen over diezelfde groep actieve deelnemers als geheel inregelen, en net als het probleem, niet per regeling. De systeemverantwoordelijkheid en de breedte van het probleem rechtvaardigt in het kader van de overgangsproblematiek een centrale rol voor de overheid zoals die vorm krijgt bij de VCP-oplossing. De wettelijk voor te schrijven compensatie vindt daarbij plaats in 10 jaar en is van toepassing voor alle actieve deelnemers, in alle regelingen. De overheid neemt bovendien voor 20 jaar een rol als voorfinancier en herverdelers via een stelsel van wettelijke heffingen en toeslagen.

- Voor de overheid is de oplossing kostenneutraal. De overheid schiet gedurende 10 jaar de compensatie-opslag voor. De overheid ontvangt dat voorschot gedurende 20 jaar via een heffing (7,5% over de premieafdracht) geheel terug.
- Voor de werkgevers is de compensatie-opslag kostenneutraal. De werkgever draagt gedurende 10 jaar een voorgeschreven bedrag voor de compensatie af aan de pensioenregeling, afhankelijk van de leeftijd van de deelnemers en evenredig met de premieafdracht. De werkgever ontvangt dat voorgeschreven bedrag van de overheid terug via een toeslag.
- Voor de werkgevers worden de pensioenkosten niet op voorhand lager of hoger. Dat komt omdat de premie door de winst van het nieuwe systeem 7% lager kan worden bij dezelfde pensioendoelstelling. De werkgever betaalt in plaats daarvan gedurende 20 jaar de heffing (7,5%

over de premieafdracht) aan de overheid. De premie kan 7% lager worden als gevolg van de winst van het nieuwe systeem. Praktisch spreken de arbeidsvoorwaardelijke partijen in het nieuwe stelsel een premie af en houden daarbij rekening met de heffing. Daarmee is het aan die partijen of de nieuwe regeling voor de individuele werkgever goedkoper, kostenneutraal of juist duurder is.

- De deelnemer heeft de zekerheid van een adequate compensatie. De pensioenuitvoerder kan de deelnemer afhankelijk van de leeftijd adequate compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek toekennen op basis van de compensatie-opslag.

Met de VCP-oplossing ligt er een mogelijkheid om volledig invulling te geven aan de belofte van adequate compensatie voor alle deelnemers en daarbij ook aan de belangrijkste andere uitgangspunten van het pensioenakkoord invulling te geven. Deelnemers kunnen hiermee met vertrouwen in de compensatie de overstap maken naar het nieuwe pensioenstelsel en de oplossing voorkomt ongewenste arbeidsmarkteffecten.

Met wat nu in de uitwerking voorligt blijven de problemen ten aanzien van compensatie volledig op het bord van de deelnemers liggen. Het kan betekenen dat twee mensen van dezelfde leeftijd verschillende pensioenpremies gaan betalen. Er komen twee pensioenstelsels naast elkaar: het oude en het nieuwe. Een ander gevolg kan zijn dat de arbeidsmarkt hierdoor op slot gaat omdat werknemers op hun plek blijven zitten. Er wordt ook geen oplossing voor alle deelnemers geboden die niet adequaat gecompenseerd kunnen worden via de dubbele transitie, bijvoorbeeld als gevolg van beperkte opbouw in DB-regelingen of wanneer een (gesloten) fonds niet gaat invaren. Het door ons voorgesteld compensatieplan heeft deze bezwaren niet. Uitvoeringsbezwaren zijn tot op heden niet naar voren gekomen. Daar zal bij de uitwerking verder naar gekeken moeten worden. Dat geldt overigens ook voor het eerbiedingen van de progressieve staffel die nu in de uitwerking staat. Daarvan is expliciet door financiën aangegeven dat de uitvoering daarvan ook niet zeker is en de juridische houdbaarheid daarvan is ook nog een vraagstuk.

Wij hopen dat u met ons de noodzaak ziet van een echte oplossing voor het compensatievraagstuk en daartoe stappen wil zetten in het debat zodat de Minister daarvoor zorg dient te dragen. Mocht u nog vragen hebben dan zijn wij altijd tot toelichting bereid. Wij stellen er vertrouwen in dat door uw interventie er toch een adequate compensatie voor iedereen zal komen.

Met vriendelijke groet,

G. van de Kamp

Vicevoorzitter

Bijlagen:

- [VCP-oplossing toelichting compensatie afschaffen doorsneesystematiek](#)